

Anton van de Haar

Indien ik u vergeet, o Jeruzalem

Psalm 137:1-6

'Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij als wij aan Sion dachten. Wij hadden onze harpen gehangen aan de wilgen die daarbinnen zijn.

Toen zij die ons gevangen hielden, daar woorden van een lied van ons verlangden, en wie ons omvergeworpen hadden, blijdschap: Zing voor ons een van de liederen van Sion! Zeiden wij: Hoe zouden wij een lied van de Here zingen in een vreemd land?

Als ik u vergeet, Jeruzalem, laat dan mijn rechterhand zichzelf vergeten. Laat mijn tong vastkleven aan mijn gehemelte, als ik niet aan u denk, als ik Jeruzalem niet doe uitstijgen boven mijn hoogste blijdschap'.

Het eens zo bekoorlijke Jeruzalem

Ontegenzeggelijk behoort de Babylonische belegering en de verwoesting van Jeruzalem in 586 v. Chr. tot de grootste tragedies van Israëls veelbewogen geschiedenis. Een onvoorstelbare tragedie bestaande uit meerdere delen. De muren van Jeruzalem werden afgebroken, en haar poorten evenals vele woningen, werden met vuur verbrand¹. Evenzo werd de tempel, het schitterende

¹) 2 Koningen 25:9-10; 2 Kronieken 36:19; Nehemia 1:3; 2:13.

en verheven huis van God, door vlammen verteerd². De Sjechina, de heerlijkheid van God, was inmiddels al vertrokken – langzaam maar zeker, in verschillende stadia³. Vele duizenden Joden waren en werden naar Babel gedeporteerd, eveneens in verschillende stadia⁴. Uitgerekend het vijandige Babel werd hun nieuwe thuisland. Intussen was het eens zo bekoorlijke Jeruzalem voor de komende anderhalve eeuw een troosteloze puinhoop, totdat het onder Nehemia weer zou worden herbouwd⁵. Psalm 137 verwoordt het intense verdriet van de ballingen, althans van de getrouwen onder hen. Meer specifiek: het toont eigenlijk de belangrijkste reden daarvan. Het is leerzaam die te ontdekken.

Wenen over Sion

Meteen in het openingsvers wordt de hoofdoorzaak al genoemd. Zittend aan Babels rivieren – waaronder de Kebar⁶ – weenden de Joodse ballingen over Jeruzalem: ‘... ook weenden wij als wij aan Sion dachten’. Het ging hun niet zozeer om Jeruzalem als de hoofdstad van Juda, evenmin om haar ooit spreekwoordelijke maar nu vervallen schoonheid. Zij weenden niet om begrijpelijke, slechts menselijke gronden, maar veeleer om Jeruzalem als godsdienstig centrum.

Jeruzalem door God verkozen

Specifieker gezegd: zij weenden om Jeruzalem als de woonplaats van Jahweh. Vandaar de aanduiding ‘Sion’ en niet gewoon ‘Jeruzalem’. Immers, in de Schrift spreekt Sion vaak van de bijzondere betrekking van God tot Jeruzalem⁷. Jeruzalem

²) 2 Koningen 25:9a; 2 Kronieken 36:19a.

³) Ezechiël 9:3a; 10:4a, 18; 11:23.

⁴) Respectievelijk in 605 v. Chr., 597 v. Chr., 586 v. Chr.; mogelijk volgde in 582 v. Chr. nog een vierde deportatie.

⁵) Daartoe werd Nehemia in 445 v. Chr. door koning Artachsasta toestemming verleend (Neh. 2).

⁶) Ezechiël 1:1.

⁷) Zie onder meer Psalm 2:6; 9:12; 20:3; 65:2; 74:2c; 76:3b; 110:2a; 132:13-14; Jesaja 8:18b; 18:7; Jeremia 8:19b; Joël 2:1a-b; 3:21b; Micha 4:7b.

was door God uit alle steden van de wereld tot woonplaats verkozen. Eeuwenlang, vanaf de inwijding van de tempel van Salomo, had Hij er gewoond en getrouwd. Maar nu, vanwege de wijdverbreide zonden en de onbekeerlijkheid van Israël, was deze periode beëindigd. Jahweh had Zijn aardse troon en woning verlaten, haar prijsgegeven. Eigenlijk verwoordt de Psalm het verdriet van God, waarmee de ballingen zich geïdentificeerd hadden. Anders gezegd: Gods verdriet hadden de getrouwen tot hun verdriet gemaakt. Tegen deze achtergrond moet Psalm 137 worden begrepen⁸.

Het wel en wee van Jeruzalem bepaalde hun toestand

Bovenstaande verklaart meteen waarom deze getrouwe ballingen niet konden ingaan op het – mogelijk spottend bedoelde – verzoek van de heidense overheersers: ‘Toen zij die ons gevangen hielden, daar woorden van een lied van ons verlangden, en wie ons omvergeworpen hadden, blijdschap: Zing voor ons een van de liederen van Sion! zeiden wij: Hoe zouden wij een lied van de Here zingen in een vreemd land?’ Volgens deze Psalm hadden de ballingen hun gemoedstoestand gerelateerd aan de toestand van Jeruzalem, wegens haar nauwe betrekking tot God.

Anders gezegd: het wel en wee van Jeruzalem bepaalde in hoge mate hun gemoedstoestand: ‘Als ik u vergeet, Jeruzalem, laat dan mijn rechterhand zichzelf vergeten. Laat mijn tong vastkleven aan mijn gehemelte, als ik niet aan u denk, als ik Jeruzalem niet doe uitstijgen boven mijn hoogste blijdschap’.

Vandaar dat ze onmogelijk konden zingen. Hun liederen waren verstomd. Ongeveer duizend kilometer in westelijke richting lag immers hun geliefde Jeruzalem; of althans, wat ervan overgebleven was. Jeruzalem, de door God begeerde en verkozen woonplaats, was verwoest en omgekeerd, tot een puinhoop gemaakt. Vanwege deze tragische toestand wilden – eigenlijk: konden – ze de harp gewoon niet bespelen, noch een lied zingen. Daarop duiden de wat cryptische tekstdelen: ‘laat dan mijn rechterhand zichzelf vergeten, laat mijn tong

⁸) Eeuwen later zou de Here – in de Persoon van de Messias – opnieuw om Jeruzalem wenen. Namelijk bij Zijn intocht op Palmzondag: ‘En toen Hij dichtbij kwam en de stad zag, weende Hij over haar’. Opnieuw om haar onbekeerlijkheid. Opnieuw had het de Here verworpen. Opnieuw zouden daardoor Jeruzalem en de tempel worden verwoest. De parallellen zijn onmiskenbaar.

vastkleven aan mijn gehemelte'. Jeruzalem was kostbaar, onmetelijk kostbaar voor hen. Een bewonderenswaardige, maar ook navolgenswaardige houding.

De geestelijke toepassing voor vandaag

Want daaruit kunnen wij, gelovigen van de Gemeente, een belangrijke les trekken. Romeinen 15:4a stelt immers: 'Want alles wat eertijds geschreven is, is tot onze onderwijzing eerder geschreven'. Dat is inclusief Psalm 137. In de huidige bedeling woont God namelijk in de Gemeente, en zij is vandaag 'een woonplaats van God in de Geest' (Ef. 2:22b). Het huis, de tempel van God. Maar evenals eertijds in 586 v. Chr. met betrekking tot het aardse Jeruzalem, verkeert Gods woonplaats nu tragisch genoeg in een vervallen toestand, zeker in het Westen. Het schitterende beeld van de Gemeente dat God voor ogen had – en dat in de begintijd ook nog werd gezien – is de laatste decennia meer dan ooit ernstig verminkt. Vandaag heeft een breed scala aan dwalingen ingang gevonden. Kingdom-now theologie, theïstische evolutie, verschillende vormen en gradaties van vervangingstheologie, enzovoorts.

Instemmen in de droefheid

De waarheid wordt veelvuldig door leugens verdrongen. In hoeverre is de Gemeente – zowel wereldwijd als plaatselijk – nog 'de pilaar en grondslag van de waarheid' (1 Tim. 3:15)? Hoeveel wereldgezindheid is er bovendien niet? Verder heeft de onderlinge verdeeldheid in onze dagen helaas een tragisch nieuw dieptepunt bereikt. Daarenboven worden in toenemende mate de ernstigste zonden gewoon getolereerd. Evenals in Samuël's dagen wordt daardoor het offer massaal verworpen (1 Sam. 2:17). Destijds de dierenoffers, vandaag Christus' offer. We kunnen en mogen onze ogen niet hiervoor sluiten. Uiteraard, het was voorzeggd. We konden het verwachten. Maar desondanks blijven het tragische ontwikkelingen, ontwikkelingen die zorgen baren. Ontwikkelingen waarover *God* ongetwijfeld verdriet heeft. Stemmen deze dingen u en mij eveneens tot droefheid? Hebben we Góds verdriet tot óns verdriet gemaakt, evenals eertijds de ballingen? Laten we onze zorgen dan bij God brengen. Want de Gemeente is ons toch kostbaar geworden!

Gebed: *‘Vader, we staan beschaamd. We hebben U teleurgesteld. We hebben zo weinig aan Uw verwachtingen voldaan. Wees Uw Gemeente toch nog genadig. Leid haar voortdurend in de navolging van haar Heer – Uw Zoon, Jezus Christus. Leid haar aan Uw hand om van Hem te getuigen. Leid haar om een stralend licht te zijn in deze donkere wereld, totdat haar Heer komt. Omwille van Uw naam, Amen’.*

Oude Sporen 2014

